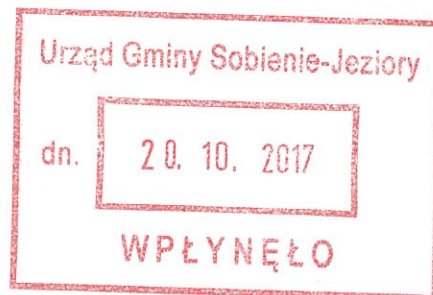

Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
Biuro Upamiętniania
Walk i Męczeństwa

Pan
Stanisław Wirtek
Wójt Gminy
Sobienie-Jeziory

Pismo z dnia:
28.09.2017 r.

Znak:
WG.003.5.2017

Nasz znak:
BUW-913-223(2)/17/TR

Data:
Warszawa, dn. 18 października 2017 r.

Szanowny Panie Wójcie,

W odpowiedzi na pismo z dnia 28 września 2017 r. o sygnaturze WG.003.5.2017, dotyczące przedstawienia przez Instytut Pamięci Narodowej opinii w zakresie przyszłości pomnika poświęconego m.in. „bohaterskim Żołnierzom Radzieckim”, usytuowanego na Dużym Rynku w Sobieniach-Jeziarach. Uprzejmie informuję, iż Instytut Pamięci Narodowej stoi na stanowisku, że ww. pomnik (o ile nie znajduje się w rejestrze zabytków), będzie musiał zostać usunięty w ciągu 12 miesięcy od momentu wejścia w życie ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1389), zwana dalej *ustawą o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu*.

Zakaz propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez pomniki został wyrażony w art. 5a ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu zgodnie, z którym: „Pomniki nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować...”. Zgodnie z art. 5a ust. 2 ww. ustawy „Przez pomniki rozumie się również kopce, obeliski, kolumny, rzeźby, posągi, popiersia, kamienie pamiątkowe, płyty i tablice pamiątkowe, napisy i znaki”. Odstępstwa od stosowania cytowanej ustawy zostały wyrażone w art. 5a ust. 3 zgodnie, z którym „Przepisu ust. 1 nie stosuje się do pomników:

- 1) niewystawionych na widok publiczny;
- 2) znajdujących się na terenie cmentarzy albo innych miejsc spoczynku;
- 3) wystawionych na widok publiczny w ramach działalności artystycznej, edukacyjnej, kolekcjonerskiej, naukowej lub o podobnym charakterze, w celu innym niż propagowanie ustroju totalitarnego;
- 4) wpisanych – samodzielnie albo jako część większej całości – do rejestru zabytków.

1/2

Pomnik z założenia ma zachować dla obecnych i przyszłych pokoleń pamięć o ważnym wydarzeniu, miejscu lub postaci w dziejach danego kraju i narodu. Przedmiotowy obiekt gloryfikuje bohaterskich żołnierzy radzieckich poległych w walce o „wyzwolenie narodowe i społeczne” Polski. W przypadku tzw. „pomników wdzięczności” dla Armii Czerwonej brak jest przesłanek przemawiających za ich pozostawieniem. Ich budowa w okresie Polski Ludowej była rezultatem ogólnie realizowanej polityki propagandowej władz centralnych i nie miała nic wspólnego z rzeczywistą wdzięcznością mieszkańców dla żołnierzy Armii Czerwonej. Była jednym z głównych mitów legitymizujących władzę komunistyczną w Polsce.

Nie można bowiem zapominać, że jej pierwszoplanowym celem nie było bynajmniej wyzwolenie Polski, co wiązało się z prawem do samostanowienia Narodu Polskiego o własnej przyszłości, lecz realizacja imperialnej polityki ZSRR, która zakładała uczynienie z Polski obszaru swoich wpływów. Szczególnie brak poszanowania dla administracji polskiej i polskiego prawa ze strony Armii Czerwonej występował na terenach należących przed wojną do Rzeszy Niemieckiej. Ma ona na swoich rękach krew bezbronnej ludności cywilnej, współdziałanie z organami bezpieczeństwa ZSRR w eksterminacji żołnierzy Armii Krajowej i innych formacji niepodległościowych, grabież mienia, nieuzasadnione niszczenie zabudowań. Związek Sowiecki uczestniczył w agresji militarnej na Polskę razem z Niemcami i przez dwa następne lata był najbliższym sojusznikiem Trzeciej Rzeszy, tym samym ponosząc odpowiedzialność za rozpętanie II wojny światowej

Za rozbiórką wspomnianego obiektu przemawiają również użyte określenia i data znajdujące się na pomniku. XXX rocznica powstania „Ludowego Wojska Polskiego” nie jest wydarzeniem, które powinno być upamiętnione i gloryfikowane w postaci pomnika, data 1939-1944 budzi kontrowersje, gdyż nie oddaje rzeczywistych ram czasowych zakończenia II wojny światowej. Umieszczenie godła Polski bez korony jednoznacznie jest kojarzone z czasem Polski Ludowej. Korona została przywrócona 31 grudnia 1989 r. ustawą z dnia 29 grudnia 1989 r. o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

W opinii Instytutu Pamięci Narodowej pomnik poświęcony m.in. „bohaterskim Żołnierzom Radzieckim”, usytuowany na Dużym Rynku w Sobieniach-Jeziorach spełnia kryteria pomnika propagującego komunizm i powinien być usunięty z przestrzeni publicznej. Liczę na Państwa zrozumienie w tej sprawie i podjęcie stosownych działań. Utrzymanie tego rodzaju obiektu w przestrzeni publicznej jest bowiem nie do pogodzenia z szacunkiem dla dorobku walki Polaków o wolność i niepodległość Państwa i Narodu Polskiego oraz dla pamięci ofiar totalitaryzmu komunistycznego.

p.o. Zastępcy Dyrektora
Biura Upamiętniania Walki i Męczeństwa
Renata Soszyńska

Sporz./wyk.: Tomasz Rusiniak, tel. 22 581 88 61

2/2

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ – KOMISJA ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU
BIURO UPAMIĘTNIANIA WALK I MĘCZEŃSTWA

ul. Wołoska 7, 02-675 Warszawa
tel. 22 581-89-35, e-mail: Adam.Siwiek@ipn.gov.pl